Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

Bijlage I

Voortgang aanpak versterken positie arbeidsmigranten

Waaronder de uitvoering van de aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten

Inhoud

Arbeidsmigranten en beleid 3
Doel – Stem van arbeidsmigranten betrekken bij en in het beleid 3
Doel – Lokale overheden ondersteunen bij ontwikkeling beleid arbeidsmigranten 3

Eerlijk, gezond en veilig werk 5
Doel – Aanpakken van misstanden in de uitleenmarkt 5
Doel – Eerlijk, gezond en veilig werk stimuleren 5

Verbeteren zicht op arbeidsmigranten 9
Doel – Arbeidsmigranten staan correct als ingezetene geregistreerd in de BRP, houden hun adresgegevens up-to-date en schrijven uit bij vertrek 9
Doel - Kort verblijvende arbeidsmigranten hebben een up-to-date tijdelijk verblijfsadres bij registratie als niet-ingezetene in de BRP 9

Zorgen voor meer en betere huisvesting (met huurbescherming) 13
Doel – Betere kwaliteit huisvesting 13
Doel – Meer huisvesting realiseren 13
Doel – Versterken huurpositie 13

Aanpak kwetsbare dakloze EU burgers 18
Doel – Snelle hulp voor kwetsbare dakloze EU-burgers voorafgaand en na drop-out 18
Doel – Terugkeer naar werk 18
Doel – Zorg bij complexe persoonlijke problemen 18
Doel – Terugkeer naar land van herkomst en samenwerking met landen van herkomst 18

Betere toegang tot zorg 21
Doel – Verbeteren van de toegang tot zorg voor arbeidsmigranten 21
Doel – Tegengaan onverzekerdheid 21

Zelfredzaamheid en participatie van arbeidsmigranten 25
Doel – Betere informatie, hulp en dienstverlening 25
Doel – Betere toegang tot het recht 25
Doel – Nederlandse taal als middel om mee te doen 25

Handhaving en Toezicht en opsporing arbeidsuitbuiting 29
Doel – Toezicht en handhaving op arbeid verbeteren 29
Doel – Toezicht en handhaving op wonen verbeteren 29
Doel – Samenwerking toezichthouders verbeteren om misstanden tegen te gaan 29
Doel – Strafrechtelijke aanpak arbeidsuitbuiting verbeteren 29

Arbeidsmigranten en beleid

1. Doel – Stem van arbeidsmigranten betrekken bij en in het beleid

Bij de ontwikkeling van nieuw beleid wordt de stem van arbeidsmigranten nog onvoldoende meegenomen. Hierdoor sluit het beleid niet altijd aan bij de leefwereld, behoeften en ervaringen van arbeidsmigranten. Er is behoefte aan een structurele manier om arbeidsmigranten actief te betrekken bij de ontwikkeling van beleid, zodat hun perspectieven en behoeften hierin daadwerkelijk worden meegenomen.

2. Doel – Lokale overheden ondersteunen bij ontwikkeling beleid arbeidsmigranten

Niet alle gemeenten beschikken over voldoende kennis, capaciteit en ondersteuning om effectief beleid voor arbeidsmigranten te ontwikkelen en uit te voeren. Hierdoor kan de aanpak per gemeente verschillen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Netwerk sleutelpersonen ● Gerealiseerd	Sinds april 2022 is er een netwerk sleutelpersonen actief waarin beleid getoetst wordt, lopende initiatieven besproken worden en informatie die relevant is voor de doelgroep onder de aandacht wordt gebracht. Het netwerk sleutelpersonen bestaat uit personen die dagelijks in contact zijn met EU-arbeidsmigranten en directe hulp verlenen. Zij werken bijvoorbeeld bij zorg- en welzijns-organisaties of vakbonden. Het doel van de netwerkbijeenkomsten is om ervaringen vanuit de groep arbeidsmigranten op te halen: wat leeft er en waar lopen zij tegenaan?	In 2026 is het netwerk sleutelpersonen door-ontwikkeld. De bijeenkomsten met het netwerk zijn gericht op het behandelen van concrete signalen en daarbij vaststellen van acties. In de afgelopen periode zijn thema's onrechtmatig ontslag, zzp en toegang tot jeugdgezondheidzorg behandeld. Daarnaast is een expertgroep arbeidsmigranten opgericht die gevraagd en ongevraagd adviseren aan het Rijk over het thema arbeidsmigranten. Zij hebben onder andere gezamenlijk een reactie op internetconsultatie passende huurcontracten ingediend, denken mee bij nadere acties van dit programma en zijn betrokken bij onderzoeken.	In het netwerk sleutelpersonen worden 3 of 4 concrete thema's besproken. Daarnaast wordt actief teruggekoppeld wat er met de voorgestelde acties wordt gedaan. De expertgroep komt in ieder geval tweemaande-lijks samen. Het voornemen is om de komende periode over de bereikbaarheid en bekendheid van WIN te verbeteren en mee te denken op wet in de maak die werknemers beter beschermt tegen onderbetaling door een rechtsvermoeden in te voeren.
Ondersteuningsprogramma VNG ● Gerealiseerd	Het ondersteuningsprogramma EU-arbeidsmigranten van de VNG helpt gemeenten om benadeling van kwetsbare EU-arbeidsmigranten te voorkomen en hun positie te verbeteren. Dat doen ze door persoonlijke adviesgesprekken, presentaties en workshops, én door gemeenten bewust te maken van hun opgaven rond deze groep inwoners. Ook ontwikkelen ze praktische ondersteunings-producten en faciliteren ze kennisuitwisseling via bijeenkomsten en een online forum. Het programma startte in 2022 en ontvangt subsidie van het ministerie van SZW	In 2026 was het ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten proactief en reactief beschikbaar voor gemeenten middels gesprekken, presentaties en workshops. Hiermee zorgde het ondersteunings-programma voor een vergrote informatiepositie op het vraagstuk, activeerde het gemeenten en zorgde het voor in- en externe verbinding. Hierbij heeft het ondersteuningsprogramma 4 enkele regio's geselecteerd waar het langere tijd betrokken blijft. Daarnaast is gewerkt aan (door)ontwikkeling van producten die gemeenten bij hun opgave zowel lokaal als regionaal ondersteunen. Uitvoeringssignalen van gemeenten zijn ingebracht in landelijke trajecten zoals de herijking Roemer en er is meegedacht over ontwikkelingen zoals de meldplicht van uitleners. Hierdoor zijn knelpunten en ervaringen uit de gemeentelijke uitvoerings-praktijk betrokken bij de verdere ontwikkeling van beleid en maatregelen.	In 2027 wordt de ondersteuning verder gericht op het versterken van regionale samenwerking, (verdere) implementatie van de ontwikkelde instrumenten en voorbereiding van gemeenten op nieuwe wet- en regelgeving. Waar nodig worden producten (door)ontwikkeld. De opgedane kennis en ervaringen uit pilotregio's worden breder beschikbaar gemaakt, zodat ook andere gemeenten hiervan kunnen profiteren bij de ontwikkeling en uitvoering van hun beleid voor arbeidsmigranten. Nagedacht wordt over het vervolg van het programma na 2027.

Eerlijk, gezond en veilig werk

1. Doel – Aanpakken van misstanden in de uitleenmarkt

In de uitleenmarkt komen nog te vaak misstanden voor, zoals onderbetaling, onveilige werkomstandigheden en slechte huisvesting. Vooral arbeidsmigranten zijn kwetsbaar, omdat zij voor werk, huisvesting en vervoer vaak afhankelijk zijn van hun uitlener.

2. Doel – Eerlijk, gezond en veilig werk stimuleren

Niet alle arbeidsmigranten werken onder eerlijke, gezonde en veilige omstandigheden. Oneerlijke beloning en risico's voor gezondheid en veiligheid zijn hierbij veel voorkomende problemen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Toelatingsstelsel voor startende en bestaande uitleners In uitvoering	Een belangrijke aanbeveling van het Aanjaagteam is het opzetten van een toelatingsstelsel voor bestaande en startende uitzendbureaus. De Wet toelating terbeschikkingstelling arbeidskrachten (Wtta) voorziet in de invoering van dit toelatingsstelsel.	De Wtta is op 15 april 2025 aangenomen door de Tweede Kamer en op 11 november 2025 door de Eerste Kamer. De lagere regelgeving is gepubliceerd. De Nederlandse Autoriteit Uitleenmarkt (NAU) heeft het aanwijsloket inspectie-instellingen geopend. Per 1 november 2026 is het aanmeldloket voor uitleners geopend. De campagne en website van de NAU is voor de zomer live gegaan.	De Wtta zal per 1 januari 2027 in werking treden. In mei 2027 opent NAU het aanvraagloket voor uitleners. Vanaf juli 2027 beoordeelt NAU de aanvragen voor toelating en ontheffing.
Verbod op uitzendwerk in de vleesketen In uitvoering	Het kabinet wil uitzendwerk in de vleesketen verbieden. Zo wil het misstanden aanpakken die onder andere arbeidsmigranten raken.	Het verbod is op 3 juli 2026 aangekondigd en ook in internetconsultatie gegaan.	Het verbod zal rond de zomer 2027 worden gepubliceerd.
Cao-afspraken over eerlijk, gezond en veilig werk Gerealiseerd	Sociale partners kunnen afspraken maken die eerlijk, gezond en veilig werken verder stimuleren. Zo zijn er verschillende collectieve arbeidsovereen-komsten waarin nadere afspraken zijn opgenomen.	De cao voor uitzendkrachten bevat drie belangrijke afspraken die in lijn zijn met de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten. De overgangsbepaling voor huisvesting is ook opgenomen in de cao vleessector: 1. **Inkomensgarantie:** arbeidsmigranten die voor het eerst naar Nederland komen om te werken, hebben gedurende de eerste twee maanden recht op ten minste het wettelijk minimum-(jeugd)loon voor een voltijds dienstverband, ongeacht hun contractduur of het aantal gewerkte uren. 2. **Geen schulden:** stopt het werk binnen twee weken en ontvangt de arbeidsmigrant daardoor niet het gegarandeerde minimumloon? Dan worden eventuele schulden aan de uitzend-onderneming kwijtgescholden. 3. **Overgang bij huisvesting:** eindigt de uitzend- of arbeidsovereenkomst, dan mag de arbeids-migrant de gehuurde huisvesting nog maximaal vier weken blijven gebruiken. De huurprijs blijft in die periode maximaal gelijk aan de huurprijs tijdens het dienstverband.	De Stichting van de Arbeid heeft eerder een aanbeveling gedaan aan cao-partijen om ook in andere cao's dergelijke afspraken op te nemen. Zij gaan kijken op welke manier zij dit opnieuw onder de aandacht kunnen brengen van cao-partijen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Aanpak malafide bestuurders In uitvoering	Één van de aanbevelingen van het Aanjaagteam is om een bestuursrechtelijk bestuursverbod in te voeren. Uiteindelijk is gekozen voor andere maatregelen om malafide bestuurders aan te pakken door te kijken naar het beboeten van feitelijk leidinggevenden, verhogen van boetes en weren van malafide ondernemingen van de markt via Wet Bibob.	*Beboeten feitelijk leidinggevende* De Arbeidsinspectie ziet dat het aantal opgelegde boetes aan feitelijk leidinggevenden steeds toeneemt. Daartoe heeft de Arbeidsinspectie veel aandacht besteed aan de kennis over dit instrument. Zo zijn in meerdere bijeenkomsten projectleiders en inspecteurs over de mogelijkheden van het beboeten van leidinggevenden geïnformeerd, o.a. in het programma Uitzendbureaus. *Verhogen boetes* Eén van de instrumenten om de naleving te bevorderen is de bestuurlijke boete. In de Kamerbrief die gelijktijdig met deze monitor naar de Kamer wordt gestuurd wordt aangekondigd dat met ingang van 1 juli 2027 de boetenormbedragen van de arbeidswetten opnieuw worden vastgesteld vanwege achtergebleven indexatie. Dit betreft een eenmalige verhoging van 21,7%. Daarnaast worden de boetenormbedragen vanaf 1 januari 2028 jaarlijks geïndexeerd. De reële waarde van de boetes voor overtredingen van de arbeidswetten is door inflatie gedaald. Dit komt doordat er geen indexatie heeft plaatsgevonden sinds de boetes zijn geïntroduceerd. Boetehoogtes staan daarmee niet meer in verhouding tot de ernst van de overtredingen.	*Verhoging boetes* Per 1 juli 2027 worden boetes verhoogd en daarna jaarlijks geïndexeerd.
Betere bescherming tegen onderbetaling In uitvoering	Iedere werknemer in Nederland heeft recht op ten minste het wettelijk minimumloon. Er zijn echter situaties waarin niet vastgesteld kan worden of dit loon ook daadwerkelijk is betaald. Er komt een wet die werknemers beter beschermt tegen onderbetaling door een rechtsvermoeden in te voeren. De werkgever moet kunnen aantonen dat het wettelijk minimumloon is betaald. Kan hij dat niet? Dan wordt ervan uitgegaan dat er sprake is van onderbetaling. Zo wordt het voor werknemers gemakkelijker om het loon te krijgen waar zij recht op hebben. Deze maatregel is één van de aanbevelingen van het Aanjaagteam.	Er is een kamerbrief gestuurd waarin de introductie van een wetsvoorstel voor het rechtsvermoeden is aangekondigd.	Er wordt gestuurd om het voorstel in het voorjaar van 2027 in internetconsultatie te brengen. Ook wordt het voorstel besproken met de expertgroep arbeidsmigranten in november 2026.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Verantwoord ondernemen in de keten In uitvoering	Bedrijven die arbeidsmigranten inzetten, moeten verantwoordelijkheid nemen voor goede werk- en woonomstandigheden in hun hele keten. Dit wordt ook wel gepaste zorgvuldigheid (due diligence) genoemd. Dat betekent dat zij risico's op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden en huisvesting in kaart brengen en maatregelen nemen om misstanden bij zichzelf én bij bedrijven waarmee zij samenwerken te voorkomen of aan te pakken. Deze aanpak volgt uit de OESO-richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en wordt stapsgewijs verankerd in Europese en nationale wetgeving.	Kabinet zet in op internationaal verantwoord ondernemen door implementatie van de EU-richtlijn over gepaste zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid (CSDDD) in de Wet verantwoord ondernemen. Deze richtlijn verplicht het toepassen van gepaste zorgvuldigheid (due diligence) voor grote ondernemingen die actief zijn op de Europese markt. Er wordt nu gewerkt aan het omzetten van de CSDDD naar nationale wetgeving.	Dit wetsvoorstel wordt naar verwachting in het voorjaar van 2027 ingediend bij de Kamer. De implementatiedeadline is juli 2028. Vanaf 26 juli 2029 moeten bedrijven aan de nieuwe regels voldoen.
Meld- en vergewisplicht uitleners bij ernstige en dodelijke ongevallen In uitvoering	Uitleners, zoals uitzendbureaus, detacheerders en payrollbedrijven, moeten ernstige arbeidsongevallen melden bij de Nederlandse Arbeidsinspectie. Het gaat om arbeidsongevallen waarbij sprake is van blijvend letsel, een ziekenhuisopname of een dodelijke afloop. Na een arbeidsongeval vindt er een ongevalsonderzoek plaats waarna de uitlener moet controleren of de inlener de nodige veiligheidsmaatregelen heeft genomen zodat er weer veilig kan worden gewerkt. Deze maatregel is van belang voor alle werknemers die via een uitlener werken, maar vooral voor arbeidsmigranten. Er gebeuren relatief veel arbeidsongevallen waar arbeidsmigranten die ter beschikking zijn gesteld bij betrokken zijn.	Het wetsvoorstel is op 26 februari 2026 aangenomen door de Tweede Kamer en op 17 maart 2026 door de Eerste Kamer.	Er wordt gewerkt aan de lagere regelgeving. Geplande inwerkingtreding is op 1 juli 2027.

Verbeteren zicht op arbeidsmigranten

1. Doel – Arbeidsmigranten staan correct als ingezetene geregistreerd in de BRP, houden hun adresgegevens up-to-date en schrijven uit bij vertrek

Een deel van de arbeidsmigranten verblijft langer dan vier maanden in Nederland zonder zich als ingezetene bij de gemeente te registreren. Hierdoor ontstaat het risico dat zij geen of onvoldoende toegang hebben tot bepaalde voorzieningen en regelingen, zoals huurtoeslag, bijstand en zorg, waarop zij mogelijk recht hebben. Dit kan onder meer leiden tot financiële problemen en belemmeringen bij het vinden en benutten van passende zorg.

Het gebrek aan registratie beperkt voor de overheid het zicht op het verblijf en de omvang van arbeidsmigranten. Dit bemoeilijkt het bieden van passende dienstverlening en het ontwikkelen van gericht beleid. Daarnaast kan een onvolledig beeld van het verblijf de uitvoering van toezicht en handhaving bemoeilijken.

Daarnaast komt het voor dat arbeidsmigranten zich bij vertrek uit Nederland niet uitschrijven bij de gemeente. Dit kan de actualiteit en betrouwbaarheid van de Basisregistratie Personen (BRP) onder druk zetten. Dit vraagt capaciteit van gemeentelijke medewerkers voor het uitvoeren van adresonderzoeken.

2. Doel - Kort verblijvende arbeidsmigranten hebben een up-to-date tijdelijk verblijfsadres bij registratie als niet-ingezetene in de BRP

Van een deel van de arbeidsmigranten dat korter dan vier maanden in Nederland verblijft en daarom vaak in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) staan ingeschreven, is onvoldoende bekend waar zij verblijven. Ook frequente verhuizingen van arbeidsmigranten vormen hierbij een knelpunt. Hierdoor beschikken gemeenten over beperkte informatie over de feitelijke verblijfplaats van deze groep. De beperkte beschikbaarheid van actuele verblijfsgegevens bemoeilijkt het zicht van gemeenten op de omvang en spreiding van arbeidsmigranten, waardoor het lastiger is om gericht beleid te ontwikkelen en de benodigde voorzieningen en dienstverlening hierop af te stemmen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Registreren van tijdelijke verblijfs- en contactgegevens in RNI en delen van deze gegevens met gemeenten ● Gerealiseerd	De tijdelijke verblijfsadressen en contactgegevens kunnen worden gebruikt om zicht te krijgen op het verblijf van arbeidsmigranten in Nederland en om met hen en andere kort in Nederland verblijvende personen contact te kunnen opnemen om o.a. tijdige inschrijving als inwoner bij de gemeente te bevorderen.	Sinds oktober 2022 kunnen arbeidsmigranten een tijdelijk verblijfsadres en contactgegevens registreren in de BRP als zij zich inschrijven als niet-ingezetene. Sinds mei 2026 kunnen alle gemeenten laagdrempelig via bestaande applicaties tijdelijke verblijfadressen van niet-ingezetenen in hun gemeente ontvangen. Zo hebben zij zicht op wie er, behalve de eigen inwoners die in de BRP staan, mogelijk in hun gemeente verblijven.	Adres- en contactgegevens worden structureel uitgevraagd bij RNI-inschrijving en gedeeld met gemeenten.
Stimuleren gebruik van tijdelijke verblijfadressen in gemeenten om arbeidsmigranten in beeld te krijgen ● Gerealiseerd	Gemeenten kunnen inzicht krijgen in RNI'ers met tijdelijk verblijfsadres in de gemeente. Het gebruik hiervan wordt gestimuleerd.	In 2026 heeft RvIG op verschillende congressen gemeenten geïnformeerd over de mogelijkheden om tijdelijke verblijfadressen te gebruiken.	• Met VNG inventariseren we hoe we gemeenten verder kunnen stimuleren om deze gegevens actiever te gebruiken. • Daarnaast kijken we hoe we in de toekomst deze gegevens beter kunnen integreren in de systemen van gemeenten.
Informeren arbeidsmigranten over registratie via e-mail bij RNI-inschrijving ● Gerealiseerd	Per 2020 worden vrijwillig de contactgegevens geregistreerd bij inschrijvingen in de RNI. Bij RNI-inschrijving krijgen personen een e-mail, waarmee zij informatie krijgen over hun rechten en plichten in Nederland, waaronder correcte registratie in de BRP. Ook worden zij gewezen op Work in NL, waar zij terecht kunnen voor info, hulp en ondersteuning bij vragen.	De e-mailvoorziening is sinds juli 2026 beschikbaar en personen krijgen nu onmiddellijk na inschrijving een email. In oktober is de functionaliteit uitgebreid waarmee personen ook na 2 en 6 maanden informerende mails krijgen. Er zijn al meer dan 34.000 personen bereikt.	De e-mailvoorziening wordt structureel voortgezet en waar nodig verbeterd.
Introductie van de zorgplicht voor uitleners ● In uitvoering	Introductie van een bevorderings-, vergewis- en (optionele) meldplicht voor uitleners bij de registratie van arbeidsmigranten in de BRP.	Het ontwerpbesluit is uitgewerkt in de Baadi en ter internetconsultatie voorgelegd en is aangeboden aan de Raad van State ter advisering.	• Beoogde inwerkingtreding per 1 april 2027 • Ontwikkelen informatiemateriaal voor uitleners door het Rijk.
Wijzigingsportaal RNI live ● Gerealiseerd	Het wijzigingsportaal maakt het mogelijk voor niet-ingezetenen om zelf hun tijdelijke verblijfadres en contactgegevens via digitale weg te wijzigen. Hierdoor kunnen zij aan de overheid doorgeven waar zij tijdelijk verblijven.	Het wijzigingsportaal MyRNI is in juni 2025 live gegaan. Via dit portaal van RvIG kunnen niet-ingezetenen met DigiD inloggen en zo een nieuw tijdelijk verblijfadres en contactgegevens doorgeven.	
Voorinschrijving RNI ● Gerealiseerd	De mogelijkheid voor arbeidsmigranten om zich alvast vanuit hun woonland aan te melden voor inschrijving als niet-ingezetene. De benodigde gegevens voor inschrijving kunnen hierdoor al vóór de afspraak bij het RNI-loket digitaal worden opgegeven.	Sinds 2023 kunnen niet-ingezetenen gebruikmaken van een digitale voor-inschrijving bij alle 19 RNI-loketten. Arbeidsmigranten kunnen via een website gegevens invullen, zoals hun adres. Zij krijgen dan een QR-code die ze kunnen laten scannen bij het RNI-loket. Dit maakt het proces minder foutgevoelig en versnelt het inschrijfproces.	

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Gegevenslevering vanuit Polisadministratie naar BRP (feedbackcyclus) In uitvoering	Het creëren van een feedbackcyclus, zodat gemeenten, toezichthouders of werkgevers beter kunnen optreden bij onjuiste registratie.	Samen met BZK, SZW, RvIG en UWV onderzocht hoe dit in te richten. Hierin zijn meerdere richtingen mogelijk.	Uitwerking van mogelijke feedbackcyclus (of -cycli).
Experiment ABO gemeenten In uitvoering	Met een vierjarig experiment wordt gekeken of en hoe gemeenten een rol kunnen spelen in het bijhouden van de tijdelijke verblijfadressen van niet-ingezetenen.	Vijf gemeenten doen mee aan dit experiment. Door deze vijf gemeenten zijn eind 2024 meer dan 6.000 wijzigingen doorgegeven. Hieruit blijkt dat de gemeenten diverse methoden inzetten om te bepalen welke tijdelijke verblijfsadressen ze willen controleren op juistheid. Bijvoorbeeld met een bestandsvergelijking aan de hand van een leegstandsregister en nachtregister. De diverse methoden zijn arbeidsintensief. Het verblijfsadres blijkt (zoals ook verwacht werd) een vluchtig gegeven.	Het experiment loopt nog tot 1 oktober 2027. Het experiment wordt jaarlijks onafhankelijk geëvalueerd en de eindevaluatie wordt in 2027 verwacht.
Verkenning aanwezigheidsmelding Gerealiseerd	Verkenning naar de introductie van een verplichte aanwezigheidsmelding voor arbeidsmigranten bij verblijf in Nederland.	De Kamer is op 11 september jl. in een brief geïnformeerd over het onderzoek naar de Belgische aanwezigheidsmelding. Uit het onderzoek is gebleken dat de aanwezigheidsmelding, zoals in België ingericht, in Nederland geen meerwaarde heeft. Een effectieve invoering in Nederland zou vereisen dat de melding wordt gekoppeld aan andere overheidsprocessen, met aanzienlijke uitvoeringslasten en extra druk op handhaving als gevolg. Gezien de beperkte toegevoegde waarde en de praktische bezwaren is besloten geen aanwezigheidsmelding in te voeren.	
Verkenning gebruik van Signalen uit de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit Gerealiseerd	De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) heeft als doel om de kwaliteit van de adresgegevens in de BRP te verbeteren, zodat overheidsorganen op basis van juiste informatie hun publieke taken kunnen uitvoeren. Het Aanjaagteam adviseerde om signalen uit de LAA te gebruiken voor de correcte registratie van arbeidsmigranten. In de LAA werken publieke organisaties samen om incorrecte adresgegevens in de BRP te herkennen en herstellen. Signalen die wijzen op een verkeerde adresregistratie worden gedeeld, geanalyseerd en door het ministerie van BZK verstrekt aan gemeenten voor mogelijk onderzoek.	Er is een verkenning geweest naar tijdelijke verblijfadressen als profiel. Daar is nog geen effectieve richting uit gekomen. Wel blijft LAA een inzetbaar instrument voor het verbeteren van de registratie, bijvoorbeeld door inzet van een signaal Leegstand.	

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Delen best practices met gemeenten In uitvoering	VNG bespreekt innovatieve werkwijzen op verschillende manieren met gemeenten.	VNG heeft een werkgroep met gemeenten opgezet die periodiek bij elkaar komt om best practices te delen.	Plan om best practices te ontwikkelen en te delen op het gebied van verbeteren van de dienst-verlening in de BRP en het doen van adresonderzoek.

Zorgen voor meer en betere huisvesting (met huurbescherming)

Er zijn nog te weinig locaties en te veel huisvesting is van slechte kwaliteit. Arbeidsmigranten zijn voor huisvesting ook nog te vaak afhankelijk van werkgevers waarvoor vaak (te) veel moet worden betaald. Goede huisvesting van arbeidsmigranten is cruciaal om goed in Nederland te kunnen verblijven.

1. Doel – Betere kwaliteit huisvesting

Sommige arbeidsmigranten leven in slechte huisvesting met weinig faciliteiten waarvoor zij veel geld moeten betalen. Ook worden er regelmatig te veel arbeidsmigranten in te kleine ruimtes gehuisvest of op plekken die daar niet voor bedoeld zijn.

2. Doel – Meer huisvesting realiseren

Er is een tekort aan huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten. Daarom is het belangrijk dat gemeenten en provincies gestimuleerd worden om meer huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren.

3. Doel – Versterken huurpositie

De huurpositie van arbeidsmigranten is kwetsbaar. Een deel van de arbeidsmigranten is voor huisvesting afhankelijk van de werkgever, waardoor het verlies van werk ook gevolgen kan hebben voor de woonsituatie. Daarnaast is de huur(prijs)bescherming onvoldoende.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Introductie van een verhuurvergunning in Wet Goed Verhuurderschap ● Gerealiseerd	De Wet goed verhuurderschap trad op 1 juli 2023 in werking. Deze wet introduceert een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap met regels waaraan verhuurders en verhuurbemiddelaars zich moeten houden. Gemeenten kunnen – in aanvulling op de algemene regels – een verhuurvergunning instellen voor verhuur aan arbeidsmigranten. Zij kunnen hieraan landelijk geüniformeerde voorwaarden verbinden, waaronder een maximaal aantal personen per kamer en voorwaarden ten aanzien van sanitaire, was- en kookvoorzieningen. Als de verblijfsruimte een woonruimte betreft, kunnen gemeenten ook voorwaarden stellen aan het onderhoud.	In 2026 hadden 15 gemeenten een verhuur-vergunning voor de verhuur aan arbeidsmigranten ingesteld. Daarnaast is de Wet goed verhuurderschap in 2026 geëvalueerd. Het evaluatierapport is met de Kamer gedeeld.	De minister van VRO zal aan de hand van het evaluatierapport van de Wet goed verhuurderschap bezien op welke wijze zij opvolging wenst te geven aan de conclusies en aanbevelingen van het rapport.
Arbeidsmigranten informeren over hun rechten en plichten met betrekking tot het gehuurde op schrift in een taal die zij begrijpen ● Gerealiseerd	In de Wet Goed Verhuurderschap is de verplichting opgenomen dat huurders schriftelijk informatie over hun rechten en plichten moeten ontvangen in een taal die zij begrijpen.		De minister van VRO zal aan de hand van het evaluatierapport van de Wet goed verhuurderschap bezien op welke wijze zij opvolging wenst te geven aan de conclusies en aanbevelingen van het rapport.
Meldpunten goed verhuurderschap ● Gerealiseerd	Iedere gemeente dient sinds 1 januari 2024 een laagdrempelig meldpunt te hebben ingericht waar (zo nodig anoniem) en kosteloos meldingen kunnen worden gedaan van ongewenst verhuurgedrag.	Van de 342 Nederlandse gemeenten hebben er 341 een meldpunt ingericht. De gemeente die dat niet heeft gedaan is een zeer kleine gemeente met een kleine huursector.	De minister van VRO zal aan de hand van het evaluatierapport van de Wet goed verhuurderschap bezien op welke wijze zij opvolging wenst te geven aan de conclusies en aanbevelingen van het rapport.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Aanscherpen normen private keurmerken AKF en SNF In uitvoering	SNF en het AKF hebben allebei een eigen privaat keurmerk voor huisvesting. Het Aanjaagteam adviseerde om de normen van de keurmerken op een aantal punten aan te scherpen. Denk aan de minimale oppervlaktenorm en de woonfuncties onder één dak bij huisvesting die het hele jaar mag worden gebruikt.	AKF heeft de normen voor huisvesting die het hele jaar wordt gebruikt inmiddels aangescherpt. Sinds 1 januari 2026 geldt een minimale leefruimte van 15 m² per persoon. Ook gelden eisen voor de slaapkamer en het sanitair en mogen maximaal twee personen een kamer delen. Ook SNF heeft de afgelopen jaren de normen voor huisvesting aangescherpt, met name voor nieuwe ondernemingen die zich registreren bij SNF en voor nieuwe locaties van al geregistreerde ondernemingen. Per 1 oktober 2026 geldt daarvoor ook een minimale gebruiksoppervlakte van 15 m² per persoon. Ook mag een slaapkamer in principe maar door één persoon worden gebruikt.	In het wetsvoorstel Passende huurcontracten, dat in 2026 in internetconsultatie is gebracht, wordt voorgesteld dat een tijdelijk huurcontract enkel mogelijk is wanneer aan de kwaliteitsnorm zoals aanbevolen door het Aanjaagteam is voldaan. Dit kan een extra stimulans zijn om de kwaliteit van huisvesting te verbeteren en toe te werken naar de normen zoals aanbevolen door het Aanjaagteam. De internetconsultatie van dit wetsvoorstel is recentelijk afgerond. AKF werkt de komende tijd aan het vaststellen van nieuwe normen, bijvoorbeeld op het gebied van het strikter scheiden van wonen en werk. Ook zal het college van belanghebbenden van AKF naar verwachting eind 2026 een besluit nemen over ‘één persoon per slaapkamer’. De aanpassing van de norm wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2027. SNF werkt nog aan nieuwe normen, bijvoorbeeld voor bestaande locaties.
Integratie AKF en SNF In uitvoering	Er zijn gesprekken gevoerd over het integreren van de beide keurmerken om extra duidelijkheid te bieden in het veld over de kwaliteitsnormen via een keurmerk.	Gesprekken over het integreren van de keurmerken liggen op dit moment stil vanwege de inhoudelijke verschillen over de norm voor seizoenshuisvesting. Er wordt nu eerst gekeken naar de mogelijkheden die er zijn om de afzonderlijke normen verder aan te scherpen, ook op huisvesting voor het seizoen. Als hier voldoende voortgang op is wordt gekeken of gesprekken over de integratie van de keurmerken kunnen worden hervat.	De komende periode wordt opnieuw het gesprek aangegaan met de keurmerken om te onderzoeken hoe het gebruik van de keurmerken versterkt kan worden en de normen verder kunnen toegroeien naar de ‘Roemernorm’.
Decentralisatie gebruikersoppervlaktenorm in Omgevingswet Gerealiseerd	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 wordt de gebruiksoppervlaktenorm gedecentraliseerd naar het omgevingsplan van gemeenten. Gemeenten kunnen nu het minimumoppervlak per persoon aanpassen en bekijken welke norm lokaal wenselijk is.		

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Stimuleren meer huisvesting In uitvoering	Het ministerie van BZK heeft verschillende initiatieven die helpen bij het realiseren van meer (betaalbare) woningen voor aandachtsgroepen, waaronder arbeidsmigranten.	Sinds 1 juli 2026 geldt de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze wet geeft overheden meer mogelijkheden om te sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd. Rijk, provincies en gemeenten moeten in volkshuisvestings-programma's vastleggen hoe zij voorzien in de woonbehoefte van verschillende groepen. Daarbij moeten zij ook specifiek de woonbehoefte van arbeidsmigranten in kaart brengen en aangeven hoe zij daarin voorzien.	Op 1 juli 2027 (gemeenten en Rijk) en 1 januari 2028 (provincies) moeten de volkshuisvestings-programma's gereed zijn, met daarin ook de in kaart gebrachte woonbehoefte van arbeids-migranten en invulling daarvan.
Scheiding van arbeids- en huurovereenkomst verplicht in de Wet Goed Verhuurderschap Gerealiseerd	In de Wet Goed Verhuurderschap is vastgelegd dat verhuurders de verplichting hebben om een huurovereenkomst los van de arbeidsovereenkomst aan te bieden.	Hoewel met de Wet goed verhuurderschap de scheiding van arbeids- en huurovereenkomst formeel geregeld is, bestaan er in de praktijk situaties waarbij arbeidsmigranten bij het einde van de arbeidsovereenkomst ook direct hun huisvesting verliezen. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het gebruik van contracten naar aard van korte duur waarbij de huurder geen huur(prijsbescherming) heeft. De minister van VRO werkt aan een wetsvoorstel om de huurbescherming te verbeteren, door voor contracten naar aard van korte duur een maximumduur te introduceren. Na afloop van deze maximumduur geniet de huurder huur(prijs) bescherming en is het niet zomaar mogelijk om de huurovereenkomst te beëindigen. Zoveel mogelijk gelijktijdig wordt de mogelijkheid om in te houden op het minimumloon voor huisvestingskosten afgeschaft.	
Huur(prijs)bescherming In uitvoering	De minister van VRO werkt aan het wetsvoorstel Passende huurcontracten, dat onder andere als doel heeft om de huur(prijs)bescherming van arbeids-migranten te verbeteren, door voor contracten naar aard van korte duur een maximumduur te introduceren.	Het wetsvoorstel Passende huurcontracten is in 2026 in internetconsultatie geweest.	De internetconsultatie van het wetsvoorstel is recentelijk afgerond. Het streven is dat de wet op 1 juli 2028 in werking treedt. Zoveel mogelijk gelijktijdig zal ook de mogelijkheid om in te houden op het minimumloon voor huisvesting worden afgeschaft.
Afschaffen inhoudingsregeling minimumloon voor huisvesting In uitvoering	Op dit moment geldt nog een maximumpercentage van 25% van het brutominimumloon dat mag worden ingehouden in ruil voor woonruimte. Om het verdienmodel te verbreken en de afhankelijk-heid te verminderen wordt de inhoudingsregeling afgeschaft.	Per brief heeft minister van SZW laten weten zoveel mogelijk gelijktijdig met het wetsvoorstel passende huurcontracten per 1 juli 2028 de mogelijkheid tot het inhouden op het minimumloon voor huisves-ting af te schaffen.	Wordt gewerkt aan de lagere regelgeving om inhoudingsregeling per 1 juli 2028 af te schaffen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid / RA In uitvoering	De effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid helpt gemeenten om vooraf inzicht te krijgen in wat nieuwe bedrijvigheid betekent voor de behoefte aan arbeidskrachten en huisvesting. Zo kunnen gemeenten daarmee in hun economisch en ruimtelijk beleid rekening houden en tijdig afspraken maken met bedrijven over de huisvesting van arbeidsmigranten.	In 2026 heeft het Ondersteuningsprogramma arbeidsmigranten van de VNG gewerkt aan de doorontwikkeling van de handreiking 'Effectrapportage bij nieuwe bedrijvigheid' naar een bredere werkwijze rond nieuwe én bestaande bedrijvigheid. Doel is om gemeenten handelings-perspectief te geven met concrete praktijk-voorbeelden en de interne samenwerking tussen de afdelingen economie, ruimte en wonen te stimuleren.	Publicatie van de doorontwikkelde handreiking van de VNG is voorzien begin 2027. Daarnaast wil het kabinet met ruimtelijke ordeningsinstrumenten en gemeentelijke bedrijfs-effectrapportages zorgen dat huisvesting, voorzieningen en leefbaarheid op orde zijn voordat extra werknemers worden aangetrokken. De Kamer wordt in het najaar van 2026 nader geïnformeerd over de uitwerking van dit voornemen.

Aanpak kwetsbare dakloze EU burgers

Kwetsbare dakloze EU-burgers hebben niet altijd toegang tot passende ondersteuning en perspectief. Dit kan leiden tot menselijk leed, overlast op straat en een langdurige kwetsbare situatie. We werken aan doelen die preventief zijn, mensen snel hulp moeten bieden of langdurigere ondersteuning adresseren. Deze doelen volgen uit het Plan van Aanpak kwetsbare dakloze EU-burgers.

1. Doel – Snelle hulp voor kwetsbare dakloze EU-burgers voorafgaand en na drop-out

Het is belangrijk dat mensen die op straat belanden (of dreigen te raken) snel geholpen worden, om te voorkomen dat iemand op straat hoeft te (over)leven. Snelle hulp betekent inzicht in iemands rechten, mogelijkheden voor opvang.

2. Doel – Terugkeer naar werk

Terugkeer naar werk is voor een deel van de groep de geijkte route. Daarbij is het belangrijk om in te zetten op werk dat past bij de wensen, kennis en kunde van de EU-burger in kwestie.

3. Doel – Zorg bij complexe persoonlijke problemen

Een deel van de groep is pas klaar voor terugkeer naar werk of land van herkomst na het verhelpen van de persoonlijke problemen, zoals mentale en/of psychische problemen of het verhelpen van een verslaving.

4. Doel – Terugkeer naar land van herkomst en samenwerking met landen van herkomst

Terugkeerondersteuning naar landen van herkomst is een vast onderdeel van de landelijke aanpak wanneer duurzaam verblijf en werk in Nederland niet haalbaar zijn.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Kortdurende opvang niet-rechthebbende EU-burgers In uitvoering	De kortdurende opvang voor niet-rechthebbende EU-burger wordt voortgezet en uitgebreid van 2026 t/m 2028. Hiermee worden EU-burgers die dakloos beter te ondersteunen. In samenwerking met de VNG is een passende verdeling onder gemeenten vastgesteld, om daarmee te zorgen voor een beter landelijk dekkend netwerk van deze opvangvoorziening.	Groei van 6 naar 19 gemeenten, financiering van 2026 t/m 2028.	Gemeenten zijn aan de slag om de nieuwe voorziening op poten te zetten. De nieuwe opvang. SEO en Labyrint voeren onderzoek uit naar resultaten van de opvang. Dit wordt gebruikt ten behoeve van besluitvorming over het vervolg van de opvang na 2028.
Checklist gelijke behandeling EU-burgers Gerealiseerd	De regelgeving rondom gelijke behandeling van EU-burgers is complex, vooral in de praktische uitwerking op straat. Daarom ontwikkelden de ministeries van JenV, VWS en SZW de Checklist gelijke behandeling EU-burgers. Hiermee kunnen gemeenten gemakkelijker bepalen of een individuele EU-burger recht heeft op gelijke behandeling. Gelijke behandeling betekent dat gemeenten op dezelfde manier als bij ee n Nederlandse burger moeten toetsen of een EU-burger recht heeft tot bepaalde sociale gemeentelijke en landelijke voorzieningen, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Rechthebbende dakloze EU-burgers die ook door de WMO-toets komen, kunnen recht hebben op hulp en ondersteuning bij dakloosheid, zoals maatschappelijke opvang.	Steeds meer gemeenten maken gebruik van de checklist, waardoor rechten van EU-burgers worden nageleefd.	Inzet om gemeenten te helpen in de uitvoering van de checklist. Streven is dat dit standaard procedure wordt bij gemeenten.
Samenwerking tussen deelnemende gemeenten en opvanginstellingen Nieuw	Gemeenten en opvanginstellingen werken momenteel los van elkaar. Er kan meer ingezet worden op het versterken van de samenwerking en het delen van *best practices*.		In samenspraak met partijen mogelijkheden inventariseren en werkafspraken maken om de samenwerking te versterken
Betere begeleiding terug naar werk In uitvoering	Samenwerken met werkgeverspartijen. Zij hebben immers ook een verantwoordelijkheid op dit thema. Zij kunnen en willen ondersteunen bij het bieden van werk, zoals leden van de ABU reeds al doen in het vangnet-project.	ABU-vangnet project. Er zijn lopende afspraken tussen opvanginstellingen en werkgevers.	Opnieuw bekijken hoe begeleiding richting werk beter vorm gegeven kan worden.
Verbeteren meldingen vanuit het veld Nieuw	Stimuleren van het vaker melden van werkgevers of andere partijen bij NLA of NAU waarbij misstanden gesignaleerd worden (zoals partijen waarvan vermoedens zijn dat zij EU-burgers direct dakloos maken). En daarnaast beter begeleiden van zoeken hulp bij juridisch problemen.		Kijken naar verstrekken informatie van handelings-perspectief bij vaststellen van misstanden in het veld.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Toegang tot verslavingszorg en/of geestelijke gezondheidszorg ● Nieuw	De afgelopen jaren is duidelijk geworden dat een deel van de groep pas klaar is voor terugkeer naar werk of land van herkomst na het verhelpen van de persoonlijke problemen, zoals mentale en/of psychische problemen of het verhelpen van een verslaving. In voorkomende gevallen zijn deze problemen al ontstaan in land van herkomst. Met hulp bij deze persoonlijke problemen voorkomen we ook dat mensen verder wegzakken en in voorkomende gevallen terug op straat belanden, met gevolgen voor de persoon zelf en de samenleving.	Er wordt binnen de gemeenten al inzet gepleegd om de toegang tot verslavingszorg en/of geestelijke gezondheidszorg te vergroten, maar hier is nog verdere inzet op nodig.	Onderzoeken hoe de toegang tot verslavingszorg en/of geestelijke gezondheidszorg zou kunnen worden ingericht voor deze groep.
Verkenning lopende trajecten landen van herkomst ● Nieuw	Verkenning naar verschillende projecten / samenwerkingen met landen van herkomst. Kijken waar meer samengewerkt kan worden tussen Rijk, gemeenten en andere partijen.		Verkenning.
Meer samenwerking met overheden landen van herkomst ● Nieuw	In voorkomende gevallen kan samenwerking via de overheid van landen van herkomst georganiseerd worden.		Gesprekken identificeren waarin problematiek aangekaart kan worden.
Op EU-niveau aandacht vragen voor Nederlandse problematiek rondom kwetsbare dakloze EU-burgers ● Nieuw	Dakloosheid van EU-burgers speelt in meer ontvangende landen. Dit probleem staat nog relatief weinig voor het voetlicht. Mogelijk liggen er samenwerkingskansen met andere lidstaten en Europese organisaties om daar meer aandacht te vragen voor een plan van aanpak op Europees niveau.		Onderzoeken of het binnen de huidige capaciteit van de betrokken ministeries mogelijk is in Europees verband, bijvoorbeeld via Europese organisaties, samen met andere lidstaten aandacht te vragen bij de Europese Commissie voor deze problematiek.
Onderzoeken van huisvestingsmogelijkheden voor dakloze of dreigend dakloze EU-burgers die recht hebben op gelijke behandeling ● Nieuw	In het Nationaal Actieplan Dakloosheid is gekozen voor een paradigmashift van opvangen naar preventie en Wonen Eerst, waarbij wonen losgekoppeld is van zorg en/of werk. (Dreigend) dakloze EU-burgers die in Nederland rechten hebben opgebouwd (en daarmee mogelijk toegang krijgen tot de maatschappelijke opvang), komen ook in aanmerking voor huisvestingsoplossingen zoals Wonen Eerst. Met de inwerkingtreding van de WvrV krijgen mensen die verblijven in de MO daarnaast urgentie.		Met kennispartners en stakeholders onderzoeken wat er voor deze groep nodig is om de paradigmashift van opvang naar wonen te bewerkstelligen bij recht op gelijke behandeling en/of duurzaam verblijf.

Betere toegang tot zorg

1. Doel – Verbeteren van de toegang tot zorg voor arbeidsmigranten

Voor arbeidsmigranten is het niet altijd eenvoudig om toegang te krijgen tot de gezondheidszorg. Dit heeft te maken met taalbarrières, onvoldoende kennis van het Nederlandse zorgstelsel of het niet kunnen vinden van een huisarts.

2. Doel – Tegengaan onverzekerdheid

Daarnaast is het een probleem dat de zorgverzekering kan wegvallen na het beëindigen van de arbeidsovereenkomst en iemand onverzekerd raakt.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Via verzekeraars toegang tot zorg stimuleren ● Gerealiseerd	Er zijn een aantal zorgverzekeraars die zich specifiek richten op de doelgroep arbeidsmigranten. Een groot deel van de doelgroep is via deze zorg-verzekeraars verzekerd. Deze zorgverzekeraars hebben verschillende maatregelen genomen om de toegang tot zorg te verbeteren.	Zorgverzekeraars blijven zich inspannen om de meertalige voorlichting over de zorgverzekeringen en de zorgverlening in Nederland, en de afspraken met zorgaanbieders over zorg aan arbeids-migranten, te verbeteren. Voorbeelden van de afgelopen tijd bij HollandZorg (een veel afgenomen ziektekostenverzekering onder arbeidsmigranten) zijn: 4. **Huisartsenzorg:** naast de bestaande 100% digitale huisarts loopt sinds juli een pilot met H4i-Digital (Healthcare 4 internationals) in de regio's Tilburg en Venlo. Die biedt digitale, meertalige zorg met meertalige fysieke locaties als dat nodig is. 5. **Weigering en contante betaling:** bij signalen dat de zorgaanbieder contante betalingen vraagt aan verzekerden, neemt HollandZorg contact op. HollandZorg probeert ook de bereidheid om deze doelgroep te bedienen te vergroten bij huisartsen. 6. **Meertalige communicatie:** er komen twee talen bij, Spaans en Portugees. Alle verzekerden krijgen een meertalig onboardingtraject, en vanaf nu ook vier keer per jaar een servicemail waarin specifieke onderdelen rondom de zorgverzekering worden uitgelicht.	Dingen waar HollandZorg komende periode aan werkt zijn: 1. **Huisartsenzorg:** Het doel is binnen een jaar ongeveer vijf locaties van H4i te hebben en op termijn landelijke dekking. De grootste drempel is het tekort aan huisartsen aangevuld met de bereidheid van huisartsen om hun praktijk aan te passen aan meertalige zorg. 2. **Meertalige communicatie:** Er komt binnenkort een meertalige app met alle zorgdocumenten zoals een polis en digitale zorgpas beschikbaar als aanvulling op de webversie van Mijn HollandZorg. 3. **Dekking:** vanaf 2027 vallen vijf fysiotherapie-behandelingen onder de aanvullende dekking, met een minimale premiestijging, om uitstel van zorg te voorkomen.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Verzamelen, verrijken en delen van kennis en expertise ● Gerealiseerd	Pharos expertisecentrum gezondheidsverschillen, gefinancierd door het ministerie van VWS, zet zich in op het terugdringen van gezondheidsverschillen. Dit doet de instelling onder andere door het verzamelen, verrijken en delen van kennis en expertise. Pharos richt zich ook op het verbeteren van de gezondheid en welzijn van arbeidsmigranten en op het vergroten van de toegang tot zorg. In dat kader maakte het ministerie van VWS in 2025 afspraken met Pharos.	• Pharos blijft gezondheid en toegang tot zorg voor arbeidsmigranten agenderen bij (lokale) overheid, ontwikkelingen volgen en partijen adviseren. Door deelname aan sleutelpersonen-netwerk IPA, opleidingen voor WIN punten, deelname aan bijeenkomsten en bijdragen aan congressen. • Voorzitten en organiseren van landelijk overleg zorg en welzijn (kennisdeling, agendering) met stakeholders (oa VWS, SZW, VNG, ABU, FNV, Barka, HollandZorg, GGD). 4× per jaar. • Vervolg van het onderzoek toegang tot huisartsenzorg voor arbeidsmigranten en statushouders • Werkconferentie voor de JGZ over de kinderen van arbeidsmigranten • Pharos ondersteunt met een tweejarige financiering van SZW de Werkgroep Arbeidsmigranten Veilig en Gezond (WAVG) van de sociaal geneeskundigen (KAMG, NVAB en NVVG). De werkgroep wil vanuit verschillende disciplines de gezondheid van arbeidsmigranten beschermen en bevorderen. In januari 2026 is het rapport 'Arbeidsmigranten veilig en gezond' en het bijbehorende symposium van de werkgroep afgerond.	• In november organiseert Pharos een webinar over mentale gezondheid en het onder-steuningsaanbod voor arbeidsmigranten • Publiceren resultaten huisartsenonderzoek • Vervolg ondersteuning JGZ professionals • De training voor WINpunt medewerkers door Pharos wordt voortgezet. • Voortzetten landelijk overleg zorg en welzijn. • Continuering en afronding project i.s.m. Trimbos instituut. • Continuering BOOST G4 i.s.m. VU, dit is een onderzoek naar preventieve interventies voor nieuwkomers (incl arbeidsmigranten). • De WAVG blijft de komende periode de agendering, regionale samenwerking en kennisdeling over de zorgvragen rond arbeids-migranten in de sociale geneeskunde op de kaart zetten.
Vergoeden zorgkosten onverzekerden ● In uitvoering	Ook bij onverzekerdheid hebben arbeidsmigranten toegang tot de zorg. Bij onbetaalde facturen kan de zorgaanbieder een beroep doen op de subsidie-regeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV). Er wordt geïnvesteerd in betere voorlichting hierover. De SOV en de regeling onverzekerbare vreemdelingen (OVV) worden binnen enkele jaren geharmoniseerd in een nieuwe regeling voor de kosten van zorg aan onverzekerde personen.	Er wordt gewerkt aan het verlengen en harmoniseren van de oude regeling in een nieuwe regeling.	Ambitie is om de nieuwe regeling per 2028 in werking te laten treden.
Gegevensuitwisseling rondom zorg aan-onverzekerde personen verbeteren ● In uitvoering	Er wordt gewerkt aan het faciliteren en verbeteren van samenwerking op lokaal niveau rondom zorg aan onverzekerden door gegevensdeling te verbeteren.	Er wordt gewerkt aan een wijziging van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 om te zorgen dat zorgaanbieders en gemeenten gegevens kunnen uitwisselen van onverzekerde personen.	De verzamelwet treedt per 1 januari 2027 in werking.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Financiële ondersteuning straatzorg en inventarisatie GGD regio's In uitvoering	Het verbeteren van straatzorg en eerstelijnszorg voor dakloze mensen.	Subsidieverlening aan de Nederlandse Straatdokters groep (NSG) om activiteiten te ontplooien rond het ondersteunen van straatzorg en het bevorderen van deskundigheid en ervaring in de zorgverlening aan deze doelgroep. Daarnaast is er een inventarisatie uitgezet onder de GGD regio's naar het aanbod en knelpunten van eerstelijnszorg aan dakloze personen.	De NSG zal, in samenwerking met anderen, een basis verkennen voor een mogelijke structurele regionale inbedding, het identificeren in welke gemeente(n) zonder straatzorg te starten en in welke gemeente(n) te ondersteunen waar doorontwikkeling nodig is, het inventariseren van aandachtspunten en goede voorbeelden rond de overgang van straatzorg naar tweede en derdelijns zorg en rond de toegang tot ggz en verslavingszorg.

Zelfredzaamheid en participatie van arbeidsmigranten

1. Doel – Betere informatie, hulp en dienstverlening

Voor arbeidsmigranten is toegang tot overheidsinformatie niet vanzelfsprekend. Taal- en cultuurverschillen zorgen ervoor dat zij een drempel ervaren om hulp en ondersteuning te vragen aan de overheid. Daarnaast is de wet- en regelgeving vaak complex en zijn aanvraagprocedures ingewikkeld. Verschillende maatregelen moeten ervoor zorgen dat arbeidsmigranten betere toegang hebben tot informatievoorziening, hulp en dienstverlening.

2. Doel – Betere toegang tot het recht

Wanneer arbeidsmigranten zich in moeilijke situaties bevinden weten ze vaak ook niet hoe ze die rechten kunnen opeisen. Betere toegang tot juridische dienstverlening en de rechterlijke procedures vergt nadere inzet.

3. Doel – Nederlandse taal als middel om mee te doen

Arbeidsmigranten beheersen vaak in beperkte mate de Nederlandse taal, terwijl zij hier wel behoefte aan hebben. Een derde van de EU-arbeidsmigranten is na vijf jaar nog in Nederland. De Nederlandse taal is vaak de sleutel om echt deel te kunnen nemen aan de Nederlandse samenleving en cruciaal voor werk.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Betere ondersteuning voor arbeidsmigranten In uitvoering	We organiseren informatievoorziening, hulp en dienstverlening dicht bij de arbeidsmigrant. Daarom is het ministerie van SZW begin 2024 gestart met het project Work in NL. De kern van het project bestaat uit het coördineren van goede ondersteuning voor arbeidsmigranten in alle 35 arbeidsmarktregio's.	Er wordt verwacht dat er eind 2026 30 van de 35 arbeidsmarktregio's een Work in NL punt operationeel hebben. De website workinnl.nl, is beschikbaar in 9 talen en afgelopen periode vernieuwd. In 2026 is de ondersteuning van de arbeidsmarktregio's overdragen en structureel ingebed bij Landelijk Ondersteuningsteam Regionale Arbeidsmarkt.	In 2027 gaan we deze ontwikkelingen verder versterken. We zorgen: • dat de WIN-dienstverlening in alle 35 regio's actief is en bouwen verder aan de kwaliteit van de dienstverlening. • dat de samenwerking in het netwerk en keten beter verloopt, zodat mensen snel en goed geholpen worden door de juiste instantie. • We bouwen verder aan de Alliantie Work in NL en ontwikkelen met werkgevers hulp en ondersteuning.
Directe beschikbaarheid DigiD voor arbeidsmigranten bij inschrijving RNI-loket Gerealiseerd	Een DigiD is voor arbeidsmigranten belangrijk zodat zij goed gebruik kunnen maken van de diensten die de overheid biedt. Deze maatregel maakt het mogelijk om gelijk bij RNI inschrijving ook je DigiD te activeren.	Er zijn in Nederland op dit moment 7 loketten waar niet-ingezetenen een DigiD kunnen ophalen. Het streven is om bij alle 19 RNI-loketten in Nederland directe aanvraag van DigiD mogelijk te maken.	

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Beter toegang tot recht In uitvoering	*Juridisch loket* Sinds mei 2024 helpt een speciaal team van het Juridisch Loket arbeidsmigranten zoveel mogelijk in hun eigen taal. Deze juridisch adviseurs zijn gespecialiseerd in de rechtsgebieden waar arbeidsmigranten het meest in vastlopen, namelijk arbeidsrecht, huurrecht en socialezekerheidsrecht. En ze kennen hun taal en cultuur. *Nabijheidsrechter* Ook is er een experiment tot en met 1 maart 2028 met laagdrempelige procedures voor kwetsbare burgers, kleine ondernemers die een geschil hebben over een bedrag van maximaal 5000 euro en kwetsbare werknemers voor bepaalde arbeidsgeschillen. Bij de nabijheidsrechter wordt het makkelijker om een zaak aan te brengen en kan een tolk beschikbaar worden gesteld.	*Juridisch loket* Tussen de start van het programma van het Juridisch loket in mei 2024 en augustus 2026 werden 11.691 zaken behandeld, waarvan ruim 6.000 zaken betrekking hebben op de periode van januari 2026 tot en met augustus 2026. De meeste vragen van arbeidsmigranten gaan over arbeidsrecht (meer dan 50%), huurrecht (11%) en socialezekerheidsrecht (4%). Vaak hangen deze vraagstukken met elkaar samen. Ongeveer 40% van de arbeidsmigranten verwijzen we, na het scherp krijgen van de vragen en een advies, door naar bijv. advocaten of sociale partners en ook na de verwijzing wordt er vaak contact gehouden over de voortgang. Als toegangspoort tot het recht voor arbeidsmigranten zoeken we actief de samenwerking met partners in de keten. Daarom gaat onze netwerkregisseur vaak op pad (meer dan honderd bijeenkomsten per jaar, van kleine gesprekken tot grote symposia). Ook gaan juridisch adviseurs naar voorlichtingsbijeenkomsten waar arbeidsmigranten komen, hebben we inloopspreekuren in wijken/op plekken waar arbeidsmigranten komen. *Nabijheidsrechter* Tot en met juni 2026 zijn er 654 zaken ingediend, waarvan 124 arbeidszaken. Daarvan zijn inmiddels 305 zaken behandeld door de rechter. Bijna 200 zaken zijn zonder zitting afgedaan, in deze zaken hebben partijen uiteindelijk zonder tussenkomst van de rechter een oplossing gevonden.	*Juridisch loket* Er wordt geraamd dat er in 2027 10.000 tot 12.000 rechtzoekenden worden geholpen. Om deze groeiende aantallen te kunnen helpen, verbeteren we onze werkprocessen, breiden we de capaciteit uit en werken we nog meer samen met netwerkpartners. De ambitie blijft om in 2029 minimaal 20.000 arbeidsmigranten per jaar te helpen.
Bewustwording en ondersteuning werkgevers om te investeren in taal In uitvoering	Stichting Lezen en Schrijven heeft een subsidie gekregen van SZW om werkgevers bewust te maken van het belang in het investeren in het leren van de Nederlandse taal van arbeidskrachten en hen te helpen bij het vormgeven van taalonderwijs op de werkvloer.	Er is een subsidie verleend aan Stichting Lezen en Schrijven en zij zijn begonnen met haar werkzaamheden.	Inzet is dat de regionale adviseurs van Stichting Lezen en Schrijven elk jaar meer dan 70 adviestrajecten doen bij werkgevers.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	**Toelichting** *Wat is deze maatregel concreet?*	**Terugblik** *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	**Vooruitblik** *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Stichting van de Arbeid stelt cao-aanbeveling op richting cao-partijen In uitvoering	Daarnaast heeft zowel de Adviesraad Migratie als de SER in een rapport in 2025 aanbevolen om taalonderwijs en loopbaanontwikkeling onder werktijd aan te bieden. De Stichting van de Arbeid is voornemens hierover ook een cao-aanbeveling op te stellen richting cao-partijen.	Er wordt gewerkt aan een cao-aanbeveling omtrent taalonderwijs en loopbaanontwikkeling onder werktijd.	De cao-aanbeveling wordt uitgestuurd richting cao-partijen.

Handhaving en Toezicht en opsporing arbeidsuitbuiting

1. Doel – Toezicht en handhaving op arbeid verbeteren

Misstanden op de arbeidsmarkt kunnen niet altijd tijdig worden gesignaleerd en bestuurlijk aangepakt. Hierdoor kunnen arbeidsmigranten te maken krijgen met overtredingen van arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.

2. Doel – Toezicht en handhaving op wonen verbeteren

Misstanden en overtredingen op het gebied van huisvesting worden niet altijd tijdig gesignaleerd en bestuurlijk aangepakt. Hierdoor kunnen arbeidsmigranten te maken krijgen met onveilige, ongezonde of niet-passende woonomstandigheden.

3. Doel – Samenwerking toezichthouders verbeteren om misstanden tegen te gaan

Toezichthouders werken niet altijd voldoende samen of wisselen informatie onvoldoende uit. Hierdoor worden signalen van misstanden niet altijd tijdig gedeeld en opgevolgd.

4. Doel – Strafrechtelijke aanpak arbeidsuitbuiting verbeteren

Arbeidsmigranten kunnen slachtoffer worden van arbeidsuitbuiting. Door hun afhankelijkheid van werk en inkomen van een werkgever kunnen arbeidsmigranten extra kwetsbaar zijn voor dergelijke situaties en deze niet altijd zelf melden of beëindigen. Bij ernstige misstanden kan strafrechtelijk optreden noodzakelijk zijn.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Meer handhaving voor Nederlandse Arbeidsinspectie ● Gerealiseerd	De Arbeidsinspectie heeft extra fte beschikbaar voor het publieke toezicht op uitzendbureaus en de toelatingsplicht, dubbele meldplicht en modernisering van artikel 273f Sr.		
Versterken handhaving door gemeenten ● Gerealiseerd	Om gemeenten te faciliteren bij het handhaven van de Wet goed verhuurderschap kregen ze van het Rijk eenmalig € 9,1 miljoen in 2023 en vanaf 2024 structureel € 12,4 miljoen per jaar.		
Landelijke en lokale samenwerkingsverbanden stimuleren ● Gerealiseerd	Er zijn meerdere landelijke en lokale samenwerkingsverbanden die zich richten op de handhaving van en het toezicht op regelgeving rondom arbeidsmigranten. Deze samenwerkingsverbanden zijn belangrijk om tot een geïntegreerde aanpak te komen.		Er wordt een bijeenkomst georganiseerd om de samenwerkingsverbanden samen te brengen om ervaringen uit te wisselen, witte vlekken te identificeren en te kijken of er knelpunten zijn.
Samenwerking over de landsgrenzen heen verbeteren ● Gerealiseerd	Bij het verbeteren van samenwerking over de landsgrenzen heen spelen het multidisciplinair team dat in 2024 is opgericht en de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) een belangrijke rol. Het multidisciplinaire samenwerkingsverband, bestaande uit de SVB, Belastingdienst, het UWV en de Arbeidsinspectie voert gezamenlijke inspecties uit op het terrein van werk en het gebruik van socialezekerheidswetgeving. De ELA faciliteert gezamenlijke en gecoördineerde inspecties van een of meerdere EU-lidstaten. Daarnaast ondersteunt de ELA de samenwerking en uitwisseling van informatie tussen de arbeidsinspecties en andere toezichthouders in de verschillende lidstaten. Met deze kerntaken bevorderen de ELA en de lidstaten eerlijk, gezond en veilig werk, rechtmatige arbeid en een gelijk speelveld in Europa. De ELA biedt ook een netwerk van kennis en contacten, en stimuleert samenwerking tussen toezichthouders van verschillende landen met nationale verbindingsofficieren als schakelpunten in dit netwerk.	De inzet vanuit de Arbeidsinspectie is 12 FTE op jaarbasis.	Er wordt beoogd om 24 nieuwe onderzoeken af te ronden in het jaar 2027.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Samenwerking over de landsgrenzen heen versterken, grensregio's ● Gerealiseerd	De NLA werkt samen met autoriteiten van Noordrijn-Westfalen bij grensoverschrijdende gevallen.	Betreft doorlopende samenwerking.	Betreft doorlopende samenwerking.
Meer onaangekondigde inspecties huisvesting ● Gerealiseerd	Onaangekondigde inspecties zijn belangrijk, omdat die meer informatie geven over de situatie dan aangekondigde inspecties. Dit geldt ook voor administratieve controles. Daarom adviseerde het Aanjaagteam om vaker onaangekondigde inspecties te doen. Dat geldt voor gemeenten, de SNF, het AKF en de Stichting Normering Arbeid (SNA). Waar mogelijk wordt door deze partijen onaangekondigd inspecties gedaan.		
Gegevensdeling verbeteren ● In uitvoering	Op grond van artikel 64 van de Wet structuur uitvoeringsorganisaties werk en inkomen (SUWI) mogen de LSN-partners samenwerken en gegevens uitwisselen om belasting- en premiefraude, het niet naleven van de arbeidswetten en onrechtmatig gebruik van overheidsgelden en overheids-voorzieningen op het terrein van sociale zekerheid en inkomensafhankelijke regelingen te bestrijden en voorkomen. Met de komst van de Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (Wtta) (zie: hoofdstuk 2 'Werk') wordt de wettelijke basis voor gegevensuitwisseling tussen publieke toezichthouders, private inspectie-instellingen en andere instanties ook in de lagere regelgeving van de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi) verder ingericht.	De wet en lagere regelgeving zijn gepubliceerd en treden per 1 januari 2027 in werking.	De NAU richt in 2027 de gegevensuitwisseling t.b.v. het toelatingsstelsel verder in. De grondslagen hiervoor zijn inmiddels in de Baadi opgenomen. Deze Baadi bevat ook de grondslagen voor gegevensuitwisseling tussen gemeenten en de Arbeidsinspectie.

Maatregel *Wat gaan we daarvoor doen?*	Toelichting *Wat is deze maatregel concreet?*	Terugblik *Welke concrete resultaten zijn afgelopen jaar bereikt?*	Vooruitblik *Welke concrete resultaten worden volgend jaar bereikt?*
Modernisering en uitbreiding van de strafbaarstelling van mensenhandel In uitvoering	Het huidige strafrechtelijke normenkader is op dit moment ontoereikend gebleken om voldoende handvatten te bieden om gericht en krachtig te kunnen optreden tegen ernstige arbeidsmisstanden. Gelet hierop is op 29 september 2026 de wet modernisering en uitbreiding strafbaarstelling door de Eerste Kamer aangenomen. Hierin wordt ernstige en benadeling als zelfstandig delict strafbaar gesteld. Op grond hiervan kan straks ook strafrechtelijk worden opgetreden tegen ernstige misstanden in de arbeidssfeer, waarvan kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt het slachtoffer zijn, die net geen arbeidsuitbuiting opleveren. Ook wordt de strafrechtelijke aansprakelijkheid voor het financieel profiteren van mensenhandel, zoals arbeidsuitbuiting en ernstige benadeling verruimd. Dit biedt meer mogelijkheden om op te treden tegen profiteurs van mensenhandel en ernstige benadeling.	Het wetsvoorstel is op 10 juni 2025 aangenomen door de Tweede Kamer en op 29 september 2026 door de Eerste Kamer. Er zijn middelen beschikbaar gesteld om de beoogde verruiming van de strafrechtelijke aansprakelijkheid en de extra aantallen opsporingsonderzoeken, vervolgingen en behandelingen van zaken die dat met zich brengt uit te kunnen voeren. Deze middelen zijn voor de uitbreiding van de inzet van politie, Openbaar Ministerie, rechtelijke macht en Nederlandse Arbeidsinspectie. Daarnaast is er incidenteel een subsidie beschikbaar gesteld voor de VNG, gelet op de rol van de gemeentelijke toezichthouder in het herkennen van signalen van mensenhandel en ernstige benadeling.	We streven ernaar de wet zo spoedig mogelijk na de publicatie in het Staatsblad in werking te laten treden. Hierover zijn wij in contact met de uitvoeringsorganisaties die hiervoor verantwoordelijk zijn.

Deze brochure is een uitgave van:

Rijksoverheid
Postbus 00000 | 2500 AA Den Haag
T 0900 654 32 10 (ma t/m vrij 9.00 – 21.00 uur)

Ontwerp: OSAGE, Utrecht

November 2026